

Alicja Mazurkiewicz

"Müemlékvédelem", R. XIX, 1970 : [recenzja]

Ochrona Zabytków 25/1 (96), 59-62

1972

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

PRZEGLĄD ZAGRANICZNYCH CZASOPISM KONSERWATORSKICH*

MŰEMLÉKVÉDELEM. Wyd. A Magyar Építőművészek Szövetsége Műemléki Bizottsága, a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Művészeti Országos Választmánya és az Országos Műemléki Felügyelőség, Budapest. Kwartalnik.

ROCNÍK XIX (1970)

Zeszyt 1, stron 64, ilustracje.

P. M. A u z a s (Paryż), *Viollet le Duc szemlélete (Poglądy Violleta le Duca)*, s. 1—10, 16 il., str. w jęz. francuskim. Z okazji zorganizowanej w 1965 r. w Paryżu, wystawy poświęconej pamięci wybitnego francuskiego architekta Violleta le Duca, inspektor generalny zabytków historycznych w Paryżu P. M. Auzas nadesłał publikowany w „Műemlékvédelem” artykuł, w którym omawia poglądy i dorobek tego architekta.

K. P ó c z y, *Római kori műemlékek védelme Magyarországon (Ochrona zabytków z czasów rzymskich na Węgrzech)*, s. 11—22, 15 il., str. w jęz. francuskim. Omówienie sytuacji i tendencji związanych z ochroną rzymskich zabytków na Węgrzech. Autorka stwierdza, że na skutek zaniedbań jakie miały miejsce w tej dziedzinie w ubiegłym stuleciu, wiele cennych obiektów uległo dość znacznej dewastacji.

L. Gerő, *A magyar várak helyreállításának mértékéről és módjáról (Zakres i metody restauracji zamków węgierskich)*, s. 23—38, 28 il., str. w jęz. francuskim. Omówienie na licznych przykładach (zamek Budański, Visegrád, Diósgyőr) metod stosowanych przy konserwacji zamków na Węgrzech. Konserwatorzy węgierscy, podobnie jak konserwatorzy w innych krajach, stosują się do zasad zawartych w „Karcie Weneckiej” (1964). Jednakże ogólnie wiadomo, że opieka nad zabytkami nie ogranicza się jedynie do samej konserwacji, prace konserwatorskie poprzedzają zwykle naukowe prace „odkrywkowe”. Mogą to być prace prowadzone pod kątem archeologii, historii architektury, historii, techniki itp.

J. Molnár, *A budai hajóhid a XVI. és XVII. században (Budański most pontonowy z XVI i XVIII w.)*, s. 39—42, 5 il., str. w jęz. francuskim. Opis mostu pontonowego w Budzie, zbudowanego przez XV paszę budańskiego Szokollu Mustafę, w relacji ówczesnych podróżników.

G. y. Kelényi, *F. A. Hillebrandt terve i a nagyváradi püspöki palotához (Projekty F. A. Hillebrandta dotyczące pałacu biskupiego w Nagyvárád)*, s. 43—45, 2 il.,

str. w jęz. francuskim. Krótki rys historyczny pałacu biskupiego oraz omówienie odnalezionych niedawno oryginalnych planów tego pałacu, których autorem był F. A. Hillebrandt.

Podróże naukowe.

J. Tóth, *Bulgária (Bulgaria)*, s. 46—49, 8 il., str. w jęz. francuskim. Opis zabytkowych obiektów z którymi autor miał możliwość zapoznać się w czasie swej podróży naukowej po Bułgarii.

B. Sisa — Zs. Fejér, *Beszámoló országai utazásunkról (Sprawozdanie z podróży po kraju osetyńskim)*, s. 49—53, 6 il., str. w jęz. francuskim.

Informator.

L. Gerő, Omówienie posiedzenia IX Rady Naukowej Międzynarodowego Instytutu Zamków (IBI), które miało miejsce w Lizbonie-Viseu w Portugalii, s. 54—55, str. w jęz. francuskim. Tematem narady było zastosowanie „Karty Weneckiej” przy restauracji zamków.

Krótkie wiadomości.

Krótkie wiadomości z dziedziny ochrony zabytków na Węgrzech, s. 55—56, 2 il.

Recenzje

Magyar Műemlékvédelem 1963—66 (Ochrona zabytków na Węgrzech w latach 1963—66), Akadémiai Kiadó, Budapest 1969, (L. Borsos), s. 56—57. D. Dercsényi — P. Voit, *Heves megye műemlékei, I. rész (Zabytki komitatu Heves, I. część)*, Akadémiai Kiadó, Budapest 1969, (I. Borsos), s. 57—58.

L. Hervé, *Építészet és fénykép (Architektura a fotografia)*, Akadémiai Kiadó, Budapest 1968, (B. Dercsényi), s. 59.

L. Beke — Zs. Varga, *Kozma Lajos (Lajos Kozma)*, Akadémiai Kiadó, Budapest 1969, (B. Dercsényi), s. 59.

W. Meyer, *Deutsche Schlösser und Festungen*, Frankfurt am Main 1969, (L. Gerő), s. 59—60. D. Lewis, *Urban Structure, London 1968*, (L. Gerő), s. 60—61.

„Unesco” Features (1969), zeszyt 2, s. 61—2, 4 il. D. Dümmerth, *Pest város társadalma (Społeczeństwo miasta Pesztu)*, Akadémiai Kiadó, Budapest 1968, (L. G.), s. 62.

* Stały przegląd zagranicznych czasopism konserwatorskich obejmuje 11 wydawnictw, których zestaw za-

mieszczono w z. 3(62) rocznika XVI (1963) „Ochrona Zabytków”, s. 69.

Czytelnicy piszą

Listy czytelników dotyczące ochrony zabytków na świecie i na Węgrzech, s. 62 — 3 okł., str. w jęz. francuskim.

Zeszyt 2, stron 63, ilustracje.

J. Molnár, *Adalékok a csengeri műemléktemplom történetéhez (Dane dotyczące historii zabytkowego kościoła w Csenger)*, s. 65—71, 1 il., str. w jęz. francuskim. W związku z odbudową i poświęceniem (1967 r.) kościoła kalwińskiego w Csenger, zaliczanego do jednego z najpiękniejszych zabytkowych kościołów w dawnym komitacie Szatmár, autor zapoznaje nas z historią kościoła, na podstawie danych zaczerpniętych z miejscowych źródeł pisanych.

I. Tombor, *A csengeri középkori templomtorony és építészeti kapcsolatai (Średniowieczna wieża kościoła w Csenger i jej architektoniczne powiązania)*, s. 71—77, 10 il., str. w jęz. francuskim. Charakterystyczną cechą omawianego już w poprzednim artykule kościoła jest wieża zbudowana na ośmiokątnej podstawie, jednym bokiem połączona z całym budynkiem świątyni. Autor zajmuje się analizą tej oryginalnej, z architektonicznego punktu widzenia, cechy świątyni i przeprowadza porównania z innymi tego typu wieżami kościelnymi w kraju i za granicą.

J. Sedlmayr, *A csengeri ref. templom építészeti leírása és helyreállítása (Architektoniczny opis i odbudowa kalwińskiego kościoła w Csenger)*, s. 78—84, 7 il., str. w jęz. francuskim. Szczegółowy architektoniczny opis omawianego już w dwu poprzednich artykułach kościoła oraz ważniejszych prac związanych z jego odbudową.

K. Örsi, *Természetvédelem, erdőszet és műemlékvédelem kapcsolatai (Wzajemne związki ochrony przyrody, leśnictwa i ochrony zabytków)*, s. 85—91, 8 il., str. w jęz. francuskim. Omówienie zadań związanych z ochroną parków, rezerwatów leśnych i innych terenów zielonych. Podkreślenie ścisłego związku ochrony zabytków z ochroną przyrody i leśnictwem poprzez ogniwo pośrednie jakim są zabytkowe parki i ogrody.

K. Pereházy, *Műemlék lakóépületek restaurálása a Terézvárosban (Restauracja zabytkowych budynków mieszkalnych w Terézváros)*, s. 91—101, 13 il., str. w jęz. francuskim. Omówienie sytuacji związanej z ochroną zabytków w VI dzielnicy Budapesztu zwanej Terézváros. Terézváros zajmuje trzecie miejsce pod względem liczby zabytków wśród wszystkich dzielnic Budapesztu.

K. Horváth, *Vál műemlékei (Zabytki Vál)*, s. 102—107, 16 il. Wieś Vál, położona w komitacie Fejér jest pod względem zabytków jedna z najbogatszych wsi na Węgrzech. Można w niej znaleźć zabytki w każdym niemal stylu. Artykuł omawia te zabytki.

N. Gilyén, *Budapest népi építészeti emlékei (Zabytki ludowej architektury Budapesztu)*, s. 108—112, 9 il. Gwałtowny rozwój Budapesztu spowodował, że w roku 1950 w wyniku administracyjnej regulacji granic miasta, przyłączone zostały do niego okoliczne mniejsze i większe osiedla. Niektóre z nich do dziś zachowały swój wiejski charakter. Artykuł, poza ogólną charakterystyką, omawia poszczególne zabytkowe obiekty zachowanego jeszcze budownictwa wiejskiego.

Podróże naukowe

G. Fehér jr., *Szamarkand építészeti emlékei (Zabytki architektoniczne Samarkandy)*, s. 113—116, 10 il., str. w jęz. francuskim. Opis zabytków Samarkandy, które autor miał okazję poznać w czasie zorganizowanego tam przez UNESCO sympozjum (1969), poświęconego epoce Timurydów.

Informator

Krótkie wiadomości

M. Zádor, *UNESCO határozat a közileti és magánépítkezések által veszélyeztetett kulturális javak megóvására (Rozporządzenie UNESCO o ochronie dóbr kulturalnych zagrożonych przez budownictwo komunalne i prywatne)*, s. 116—118, str. w jęz. francuskim. Krótkie wiadomości z dziedziny ochrony zabytków na Węgrzech, s. 118—121.

Wiadomości ze stolicy

Krótkie notki związane z ochroną zabytków w Budapeszcie, s. 121—123.

Nekrologia

Endre Pálffy-Budinszky (zm. 1968), wspomnienie pośmiertne, (S. Bálint), s. 119—120, 1 il.

Recenzje

D. Dercsényi, *Historical Monuments in Hungary*, Corvina, Budapest 1969, (L. Gerő), s. 123—124.

F. Levárdy, *Pannonhalma (Opactwo w Pannonhalma)*, Budapest 1968, (L. Borsos), s. 124.

A. Kampis, *A tihanyi apátság (Opactwo w Tihany)*, Budapest 1968, (L. Borsos), s. 124.

K. Sz. Póczy, *Aquincum*, Budapest 1969, (L. Borsos), s. 124—125.

P. Voit, *Szentendre*, Budapest 1968, (L. Borsos), s. 125.

E. Beazley, *Designed for Recreation*, London 1969, (L. Gerő), s. 125.

N. Pevsner, *The Sources of modern Architecture and Design*, London 1968, (L. Gerő), s. 125—126.

G. S. Burrows, *Chichester, a Study in Conservation*, London 1968, (L. Gerő), s. 126.

W. D. Simpson, *Castles in England and Wales*, London 1969, (L. Gerő), s. 126 — 3 okł.

Zeszyt 3, stron 63, ilustracje.

Dr I. Tilinger, *Székesfehérvár és műemlékei (Székesfehérvár i jego zabytki)*, s. 129—134, 7 il., str. w jęz. francuskim. Przewodniczący Miejskiej Rady Székesfehérváru dr Tilinger omawia przeprowadzone w tym mieście ważniejsze prace archeologiczne i restauracyjne.

D. Dercsényi, *Székesfehérvár a magyar műemlékvédelemben (Miejsce Székesfehérváru w ochronie zabytków na Węgrzech)*, s. 135—136, 1 il., str. w jęz. francuskim. Krótkie omówienie szczytnej roli jaką w dziedzinie ochrony zabytków na Węgrzech spełnia Székesfehérvár. Zainteresowanie zabytkami w tym mieście i ich ochroną zaczęło się przejawiać już w połowie XIX wieku.

D. Tatár, *A város védett „műemléki jelentőségű területe” (Obszar miasta o „charakterze zabytkowym” podlegający ochronie)*, s. 137—143, 13 il., str. w jęz. francuskim. Śródmieście Székesfehérváru uznane zostało za obszar o „charakterze zabytkowym”, podlegający ochronie. Artykuł zapoznaje nas z pracami, jakie zostały przeprowadzone w celu ochrony tej części miasta.

R. Csongor, *A műemlékek társadalmi védelme (Społeczna ochrona zabytków)*, s. 144—145, 2 il., str. w jęz. francuskim. Omówienie na przykładzie komitetu Fejér roli jaką mogą odegrać w dziedzinie ochrony zabytków różne organizacje społeczne.

J. Fitz, *Az István Király Múzeum római kori ásatásai (Wykopiska z czasów rzymskich w Muzeum im. Króla Stefana)*, s. 146—151, 8 il., str. w jęz. francuskim. Opis prac archeologicznych prowadzonych przez Muzeum im. Króla Stefana z Székesfehérváru na terenie położonej w odległości dziesięciu kilometrów od miasta osady z czasów rzymskich Gorsium.

P. Kovács, *Székesfehérvár városképeinek kialakulása*

sa régi metszetek alapján (Kształtowanie się panoramy miasta Székesfehérvár na przykładzie starych sztychów), s. 152—156, 7 il., str. w jęz. francuskim. Omówienie zmian, jakie zaszły w wyglądzie miasta, w jego panoramie drogą porównania ze starymi sztychami z końca XVI, XVII, XVIII i XIX wieku.

A. Kralovánszky, *Középkori műemlékek régészeti kutatása Székesfehérvárott (Badania archeologiczne średniowiecznych zabytków w Székesfehérvárze)*, s. 157—162, 11 il., str. w jęz. francuskim. Omówienie poszczególnych etapów prac archeologicznych na terenie Székesfehérváru. Pierwsze prace miały tu miejsce już w drugiej połowie ubiegłego wieku, przy odkrywaniu reliktyw dawnej bazyliki królewskiej.

I. Haáder, *Ne engedjük feledésbe merülni történelmi városunk régi utcaneveit (Nie pozwólmy zaginać dawnym nazwom ulic naszego historycznego miasta)*, s. 163—164, str. w jęz. francuskim. W związku z przypadającą w 1972 r. tysiącletnią rocznicą powstania Székesfehérváru, autor występuje w obronie zanikających starych nazw ulic, również należących przecież do historii miasta.

A. Gergelyffy, *A Műemléki feltárás jelentősége Székesfehérvárott (Znaczenie badań prowadzonych w czasie konserwacji murów zabytków w Székesfehérvárze)*, s. 165—166, 4 il., str. w jęz. francuskim. Omówienie na podstawie przykładów z Székesfehérváru znaczenia, jakie ma badanie murów zabytkowych budynków.

Gy. Szlaticerics, *Székesfehérvár műemlékeiről (O zabytkach Székesfehérváru)*, s. 167—169, 3 il., str. w jęz. francuskim. Krótkie omówienie niektórych zabytków w Székesfehérvárze oraz zagadnienia właściwego tynkowania budynków podczas prac restauracyjnych.

I. Gondáné, *Műemlékügy és idegenforgalom Székesfehérvárott (Sprawa zabytków i turystyki w Székesfehérvárze)*, s. 170—171, str. w jęz. francuskim. Autorka omawia ważne zagadnienie wzajemnego powiązania ochrony zabytków z turystyką na przykładzie Székesfehérváru.

M. K. Kovalovszky, *A székesfehérvári muzeum kiállításai (Wystawy muzeum w Székesfehérvárze)*, s. 172—173, str. w jęz. francuskim. Omówienie poszczególnych ekspozycji zorganizowanych przez Muzeum im. Króla Stefana na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat. Poradnik praktyczny.

L. Császár, *Műemlék-középületek és műemlék-lakoházak helyreállításáról (O restauracji zabytkowych budynków użyteczności publicznej i zabytkowych domów mieszkalnych)*, s. 174—177, str. w jęz. francuskim. Omówienie poszczególnych prac związanych z restauracją zabytkowych budynków użyteczności publicznej i zabytkowych domów mieszkalnych.

Informator

Recenzje

V. V. Kosztocskín, *Russkoje oboronnoje zoczesztwo końca XIII, naczała XVI. wieków*, Moskwa 1962, (L. Gerő), s. 177—184, 5 il.

R. Worksett, *The Character of Towns*, London 1969, (L. Gerő), s. 184—189.

J. Papadimitriou, *Artykuł o mieście Brauron*, „Panorama” (1962), nr 5, (G. Szepessy), s. 189—191, 5 il.

Irodalom a műemlékvédelemhez és a muzeumi munkához Székesfehérvárott 1956—1965 (Bibliografia literatury związanej z ochroną zabytków i pracami muzealnymi w Székesfehérvárze w latach 1956—1965), s. 191 — 3. okł.

Zeszyt 4, stron 63, ilustracje.

Artykuł redakcyjny: *Beszámoló az Országos Műemléki*

Felügyelőség 1968—1969 évben végzett munkáiról (Sprawozdanie Krajowego Inspektoratu Zabytków z prac wykonanych w latach 1968—1969), s. 193—201, 12 il., str. w jęz. francuskim. Szczegółowe omówienie prac związanych z ochroną zabytków w latach 1968—1969 oraz dokonanych w czasie ich trwania odkryć, nieraz bardzo cennych z punktu widzenia historii tych obiektów. Artykuł wymienia również szereg ważnych wydawnictw książkowych z dziedziny ochrony zabytków, które się w tym okresie ukazały.

D. Cs. Dobrovits, *Hazai műemlékek és régi épületmaradványok jegyzéke (Rejestr krajowych zabytków i reliktyw dawnych budynków)*, s. 202—205, str. w jęz. francuskim. Omówienie pierwszego pełnego rejestru węgierskich zabytków, sporządzonego w 1872 r. stanowiącego cenny materiał źródłowy.

J. Sedlmayr, *A vértesszentkereszti apátság helyreállítási terve (Plan odrestaurowania kościoła opactwa w Vértesszentkereszcie)*, s. 206—215, 9 il., str. w jęz. francuskim. Ruiny kościoła w Vértesszentkereszcie (XII w.) to jedna z najcenniejszych pamiątek budownictwa romańskiego na Węgrzech. Autor omawia plan restauracji tego kościoła, szczegółowo opracowany na podstawie badań archeologicznych.

A. Budai, *Apolónöképző iskola egy Ybl-palotában (Szkoła pielęgniarek w pałacu projektowanym przez Ybla)*, s. 216—220, 7 il., str. w jęz. francuskim. Historia zbudowanego w 1867 r. pałacu, projektu znanego węgierskiego architekta Miklósa Ybla i omówienie dokonanych prac rekonstrukcyjnych. Obecnie w budynku tym mieści się szkoła pielęgniarek.

D. Komárik, *Máltás Hugó (Hugó Máltás)*, s. 221—226, 8 il., str. w jęz. francuskim. Omówienie życia i dorobku węgierskiego architekta Hugó Máltása żyjącego w latach 1829—1922.

J. Molnár, *Gül Baba türbéje Budán (Grobowiec Gül Baba w Budzie)*, s. 227—230, 3 il., str. w jęz. francuskim. Historia liczącego sobie czterysta lat grobowca Gül Baby, który po śmierci uznany został za świętego, a grobowiec stanowił cel pielgrzymek wiernych maho-metan. Jest to jedyny zachowany w całości zabytek sakralny pochodzący z czasów niewoli tureckiej.

A. Gazda, *Sárospatak, Tizáninnen Reformatus Egyházkerület muzeum épülete (Budynek Muzeum Zacisańskiej Prowincji Kalwińskiej w Sárospataku)*, s. 231—234, 3 il., str. w jęz. francuskim. Historia zabytkowego budynku słynnego osiemnastowiecznego kolegium w Sárospataku. Po odrestaurowaniu budynku znalazło w nim pomieszczenie Muzeum Zacisańskiej Prowincji Kalwińskiej.

Niszczące zabytki

L. Sári, *Népi emlékek Debrecenben (Ludowe zabytki w Debrecenie)*, s. 234—236, 4 il. Autor omawia kilka ciekawych obiektów budownictwa ludowego w Debrecenie, którym grozi zagładza w związku z rozbudową i modernizacją miasta.

A. Csorna, *Öreg fák a műemléki templomok szomszédságában (Stare drzewa w sąsiedztwie zabytkowych kościołów)*, s. 237—239, 6 il., str. w jęz. francuskim. Autor porusza zagadnienie starych drzew, które z jednej strony stanowią naturalne otoczenie zabytków, z drugiej zaś niejednokrotnie przyczyniają się do ich niszczenia (zbyt duże nawilgotnienie, zaciemnienie itp.).

Poradnik praktyczny

P. A. Csétnyi, *Középkori falképek helyreállítása a pesti belvárosi templomban (Restauracja średniowiecznych malowideł ściennych w Kościele Śródmiejskim w Peszcie)*, s. 239—245, 16 il., str. w jęz. francuskim. Opis przebiegu restauracji malowideł ściennych w Kościele Śródmiejskim, odkrytych w czasie prac restauratorskich w latach 1932—1944.

Podróże naukowe

E. Szent-Gály, *Tanulmányuton Mecklenburgban (Podróż naukowa do Mecklenburga)*, s. 246—248, 7 il. Autorka opisuje swój trzytygodniowy pobyt w Mecklenburgu, gdzie zapoznała się z pracą restauratorów rzeźb drewnianych we wschodnich Niemczech.

Informator

Megyei és Városi Múemlékvédelmi Bizottság működési szabályzata (Regulamin działalności Komitatuwej i Miejskiej Komisji Ochrony Zabytków), s. 248—249.

N. Gilyén, *Néhány gondolat a falu építészetéről — egy pályázat tanulságai alapján (Kilka uwag na temat budownictwa wiejskiego — na podstawie wniosków wyciągniętych z pewnego konkursu)*, s. 250—251.

Krótkie wiadomości

Krótkie wiadomości z dziedziny ochrony zabytków na Węgrzech, s. 251—253, 3 il.

Recenzje

Magyar műemlékvédelem (Ochrona zabytków na Węgrzech), Akadémiai Kiadó, Budapest 1970, (D. Komárik), s. 254—255.

Wiadomości z dziedziny restauracji rzeźb drewnianych

Krótkie notatki dotyczące restauracji drewnianych rzeźb w kościołach prowincjonalnych na Węgrzech, (Cs. Géczy), s. 256.

Alicja Mazurkiewicz